

γνωρίζει ἐξ ἰδίας πείρας πόσον πολύτιμος εἶναι καὶ ἡ ἰδιότης αὕτη τοῦ ὀφθαλμοῦ δι' ἧς δυνάμεθα κατὰ βούλησιν νὰ κλείωμεν μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς σφιγκτὰ πρὸ τοῦ αἵσχροῦ καὶ τῆς κακίας νὰ ἀνοίγωμεν δὲ αὐτοὺς πρὸ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς, ἐνῶ δυστυχῶς τὸ οὗς ἡμῶν εἶναι οὕτω κατεσκευασμένον, ὥστε ἀναγκάζεται ν' ἀκούγῃ τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀδιακρίτως.

(ἔπεται συνέχεια).

Μ. Ἰσηγόρης.

ΤΕΙΧΗ ΑΡΧΑΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΕΝ Τῇ ΚΟΛΟΦΩΝΙΑ Γῇ.

Ἐπὶ μίαν ὥραν καὶ ἡμίσειαν Ν. Δ. τοῦ σιδηροδρ. σταθμοῦ Δεβελίκλι καίται τὸ χωρίον Μάλκατζικ ἢ Μπουλγκουρτζα 1), πέραν δ' αὐτοῦ ἐν ὁμοίᾳ ἀποστάσει καὶ ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ «Ταχταλί-Τσαϊ» πρὸς νότον κεῖνται δύο τουρκικὰ χωρία, ἐκ 40 οἰκιῶν ἕκαστον, καλούμενα τὸ μὲν *Δερμὲν-Δερὲς*, τὸ δὲ *Τράτσα*, ἀλλήλων δ' ἀπέχοντα ἡμισείας μόλις ὥρας ἀπόστασιν.

Τὰ δύο ταῦτα χωρία ἐκτείνονται ἐπὶ τῆς Β. Α. κλιτύος ὑψηλοῦ καὶ δασώδους ὄρους, ὅπερ χωρεῖ ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον, παραλλήλως σχεδὸν τοῦ Γαλλησίου· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτων χώρῳ σχηματίζεται ὀρεινὸν διαμέρισμα, Β. Α. μὲν ὀριζόμενον ἀπὸ τὸ Τσίλεμι, κατοικίαν 5—10 ἀγροτῶν, Β. Δ. ἀπὸ τὸ Δερὲ-Βογάζ, ὁπόθεν ρεῖ τὸ Ταχταλί-Τσαϊ πρὸς τὰ Κοιμητούρια, Ν. Α. δὲ ἀπὸ τὸ Ἀλ-Ἀμάν-Βογάζ καὶ Ν. Δ. ἀπὸ τὸ Ὀσμανλί-Μεζάρ-Ἀλτί, ὁπόθεν διέρχεται τὸ Ἀγάτς-Τσαϊ διὰ δύο ἐλῶν καὶ παρὰ τὸ Γκλαούρκιοϊ ἐκβάλλον πρὸς τὴν θάλασσαν.

Ἀπὸ Τράτσα εἰς Γκλαούρκιοϊ τριῶν ὡρῶν δρόμος. Τὸ Γαλλήσιον ὀνομάζουσιν οἱ Τρα-

τσαλλιώται «Κουτζαντάν Δάγ. Ἀπὸ Τράτσα διὰ τοῦ ὄρους τούτου εἰς Τούρμπαλι εἴς ὧραι Δι' ἄλλης ὁδοῦ διὰ τοῦ Τσίλεμι παραπλεύρως πέντε ἐλῶν εἰς Τούρμπαλι ἴση πάλιν ἀπόστασις.

Διὰ τοῦ Τσίλεμι διέβαινον, πρὶν τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς σιδηροδρ. γραμμῆς τοῦ Ἀϊδινίου, ὁ ταχυδρόμος καὶ ἄλλοι τῶν ἀπὸ Σμύρνης εἰς Ἐφεσον καὶ τἀνάπαλιν ὁδοιπορούντων διὰ τῶν ἐξῆς σταθμῶν, ἀλλήλοις ἀπεχόντων ἐπὶ μίαν ὥραν ἕκαστος· Δεβελίκιοϊ, Τσίλεμι, Παλαμούτ· Ἀρασί, Κιζίλ-Βέλ-Καϊεσί, Ἀλ-Ἀμάν-Βογάζ, Ἀλ-Ἀμάν-Καϊεσί, Μενδρὲς-Μαουνα, ἐκεῖθεν δὲ διαβαίνοντες τὸν Κάϋστρον διηυθύνοντο εἰς τὸν πρὸς θν ὄρον των.

Ἐν τῇ περιοχῇ τῆς περιγραφείσης ταύτης χώρας ἐκτὸς τῶν μνησθέντων δύο χωρίων καὶ σκηνοῦντων τινῶν Γιουρούκιδων, οὐδὲν ἄλλο χωρίον ὑφίσταται σήμερον. Πρὸ τινῶν ἐτῶν Β. Δ. τοῦ χ. Δερμὲν-Δερὲ ὑπῆρχε τουρκ. χωρίον *Γκλόβετς*, οὗτινος ἡ θέσις νῦν μόλις διακρίνεται.

Πρὸ 15—20 ἐτῶν τὸ χωρίον Δερμὲν-Δερὲς ἦτο ἔδρα Μουδέρου καὶ κέντρον τοῦ διαμερίσματος Τζουμαβάτ-Καζασί, ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγαντο τὰ δύο Κοιμητούρια, ὀθωμανικόν τε καὶ χριστιανικόν, τὸ Κεσιρί, τὸ Γκλαούρκιοϊ, τὸ Καγιάς, Δεβελίκιοϊ καὶ Τζιμόβας, ἡ δὲ κλήρωσις ἐγένετο τότε ἐκεῖ· ἤδη ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν Μουδέρη Σεβδίκιοϊ. Οἱ κάτοικοι φέρουν εἰσέτι ἀναμνήσεις τοῦ παρωχημένου μεγαλείου τοῦ τόπου των, ἐκ παραδόσεως δὲ τοῖς διέμεινεν ὅτι τὸ μέρος αὐτὸ κατεῖχεν ἄλλοτε πλουσία πόλις καλουμένη Γκλουνάν-Σεέρ «Ἰώνων πόλις» διαφυλαχθέντος τοῦ ὀνόματος ἐν τῇ ὀνομασίᾳ τοῦ μεταξὺ τῶν δύο χωρίων ὑπάρχοντος ἐλαιῶνος.

Κλίμα τοῦ τόπου ὑγιεινὸν—πηγαία ὕδατα ἀφθονα καὶ κρυσταλλώδη—προϊόντα, ἐλαίαι, κάρυα, ἀπίδια, μέλι καὶ ξυλεία. Αἱ πεῦκαι καθιστῶσι τὰ ὄρη σύσκια, ἐξ ὧν ἀντιρῆπτης (*colophane*), ἣν ἐξῆγον οἱ ἀρχαῖοι, ἐμπορεύονται οἱ νῦν κάτοικοι τὸν φλοιὸν αὐτῶν.

1) Καὶ τοῦτο τουρκ. ὄνομα. *Bulgour* τὸ κοινῶς λεγόμενον «πληγοῦρι», τρίμμα αἵτου.

Είσερχόμενός τις ἐκ τῆς βορείου κλεισσορείας τοῦ Κουρού-Δασὸς ἔχει καταντικρὺ μὲν σειρὰν ὑψικορύφων ὁρέων, ἐπὶ τῶν προπόδων δ' αὐτῆς ὑψηλὸν λόφον, συνεχόμενον μετὰ τῶν ὑπερκειμένων ὁρέων διὰ λαιμοῦ φθάνοντος ὀλίγον τι κατωτέρω τῆς κορυφῆς αὐτοῦ, πλαγίως δὲ καὶ ἐκατέρωθεν ἐκτείνονται δύο λόφοι, ὡς δύο στηρίγματα αὐτοῦ, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς φάραγγος, ἥς τὸ μὲν πρὸς τὰ δεξιὰ ρεῖμα χύνεται εἰς τὸ Ταχταλί-Τσαΐ, τὸ δὲ πρὸς τὰ ἀριστερά, παρ' ᾧ κεῖται τὸ χ. Τράτσα, σχηματίζει τὸ Ἀγάτς-Τσαΐ, περὶ οὗ ἀνέφερον ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

Τὸ ἐμβαδὸν τοῦ οὕτως περιγραφέντος τούτου χώρου φρουρεῖ τετειχισμένη κλεισσορεία, κατέχουσα μέτωπον ὡς διακοσίων βημάτων. Τὸ πᾶχος τοῦ τείχους εἶναι τριῶν μέτρων. Ἡ πρόσοψις ἐκ καλῶς προσγρυσμένων λίθων, εἰργασμένων κατὰ διάφορα σχήματα, πλὴν οἱ πλείστοι εἶναι κανονικοὶ πλ. 0,50 μέχρις 1 μέτρου, ὕψ. δὲ 0,30. Παρακολουθήσας τὴν σειρὰν τῶν τειχῶν τούτων παρετήρησα κατὰ διαστήματα ὅτι ἀπέληγον εἰς κύκλια σχήματα, καὶ πάλιν ἐξηκολούθουν κατ' εὐθυγραμμίαν, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀνεφαίνοντο παρόμοια ἐν εἶδει πύργων.

Περιτειχίζουν δὲ ταῦτα τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὰς δύο πλευράς αὐτῆς κατερχόμενα σχεδὸν μέχρι τῶν φαράγγων ἀνέρχονται τοὺς δύο ἀντικρὺ λόφους καὶ φθάνουν τοιοῦτοτρόπως μέχρι τῆς κλεισσορείας, ἥτις σχηματίζει τὴν εἴσοδον, οὕσαν καὶ ταύτην τετειχισμένην, ὡς προείπον. Μίαν ἡμέραν πρόπει νὰ ἐξοδεύσῃ τις διὰ νὰ περιεργασθῇ ὅλην τὴν σειρὰν τῶν τειχῶν τούτων.

Ἐντὸς τοῦ ἐκτενοῦς τούτου περιτειχισμένου ἐπιπέδου φαίνονται βάσεις ἄλλων παρομοίων τειχῶν, στενωτέρων ὁμῶς, ἐντὸς δὲ δύο λίαν ἐκτεταμένων καὶ συσκίων τουρκ. νεκροταφείων οὐδὲν ἄλλο τις ἀπαντᾷ εἰμὴ ὀγκώδεις λίθους τῶν τειχῶν τούτων χρησιμεύοντας ὡς ἐπιτάφια σήματα τῶν τουρκ. τάφων. Οὔτε στήλην τινά, οὔτε ἄλλο τι ἀρχιτεκτονικὸν κόσμημα εἶδον, εἰμὴ δύο ἢ

τρία συντρίμματα τούτων. Ἄς μὴν ὑποθέσῃ δὲ τις ὅτι ἄλλοις ἴσως μετεχειρίσθησαν ταῦτα, ἐὰν ὑπῆρξαν, διότι τὸ μέρος εἶναι ἔρημον, οὐδ' ἦτο δυνατόν νὰ μεταφερθῶσιν εἰς Τούρμπали, ὡς λέγει ὁ Texier, διότι ἡ μεταφορὰ ὑλικοῦ καὶ ἀδύνατος καὶ ἀκατόρθωτος τυγχάνει καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀπυστάσεως καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀνωμαλίας τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν ἐν τῷ μεταξὺ ὑφισταμένων ἐλῶν.

Ἐπιγραφὴν οὐδεμίαν ἀνεύρον. Ὅσα δὲ νομίσματα εἶδον, ἐξ ὧν τινὰ ἠγόρασα διὰ τὸ Μουσεῖον, ἅπαντα σχεδὸν ἦσαν νομίσματα τῆς Κολοφῶνος.

Ἐκ τῶν προεκτεθέντων ὅθεν καὶ ἐκ τοῦ ἐξῆς χωρίου τοῦ Παυσανία (βιβλ. VII, 3, 8.)

«Κλαζομενίοις δὲ καὶ Φωκαεῦσι, πρὶν μὲν ἢ Ἰωνας εἰς τὴν Ἀσίαν ἐλθεῖν, οὐκ ὠκοῦντ' αἱ πόλεις Ἰώνων δὲ ἀφικομένων μοῖρα ἐ^ο αὐτῶν πλανωμένη μετεπέμψατο ἡγεμόν^ς παρὰ Κολοφωνίων Πάρφορον, καὶ πόλιν κτίσαντες ὑπὸ τῇ Ἰδῇ, τὴν μὲν οὐ μετὰ πολὺ ἐκλείπουσιν, ἐπανιόντες δὲ εἰς Ἰωνίαν Σκύππιον τῆς Κολοφωνίας ἐκτίσαν' ἀπελνθόντες δὲ ἐκουσίως καὶ ἐκ τῆς Κολοφωνίας, οὕτω γῆν τε ἔσχον, ἣν καὶ νῦν ἔτι ἔχουσι, καὶ κατεσκευάσαντο ἐν τῇ ἡπείρῳ Κλαζομενάς πόλιν κτλ.»

ὑποθέτω ὅτι τὸ μέρος αὐτὸ ἴσως εἶναι τὸ Σκύππιον τῆς Κολοφωνίας, τὸ Ἀγάτς-Τσαΐ ὃ Ἀλῆς ποταμὸς, Ἰδῇ δὲ ἡ ὑψηλοτέρα τοῦ Κερκάφου ἢ κορυφῇ, περὶ ὧν ὁμῶς κρινέτασαν οἱ ἀρμόδιοι.

Ἐπανερχόμενος δὲ εἰς τὰ περὶ ἐπιγραφῶν θειρῶν παρατηρῶ ὅτι ἐὰν παραδεχθῶμεν λάθος τι τοῦ χαρακτοῦ εἰς τὴν λέξιν ΤΕΙΡΩΝΩΝ τότε ἢ τὸ πρῶτον Ω, τὸ καθαρῶς διακρινόμενον, θὰ ἐκλάβωμεν ὡς Η, ἢ τὴν κατάληξιν ΩΝ ὡς δις ἐπαναληφθεῖσαν, ὑπερ καὶ πιθανώτερον. Καὶ κατὰ τὴν μίαν δὲ καὶ κατὰ τὴν ἄλλην περίπτωσιν ἡ πόλις θὰ ἐκαλεῖτο Τεῖρα (ἡ) ἢ μάλλον Τεῖρα (τά).

Εἰς δὲ τὸν μελετῶντα τὰ τῆς τοποθεσίας τῆς ἐν Ἰωνίᾳ Μητροπόλεως ἐπιπροσθέτω ὅτι τὸ μεταξὺ Σμύρνης καὶ Ἀγλασολοῦκ διάστημα εἶναι 48 μιλίων κατὰ τὴν καταμέ-

τρῆσιν τῆς ἑταιρίας τοῦ σιδηροδρόμου Ἀϊδινίου, ἐξ ὧν ἀπὸ Σμύρνης μέχρι Τουρμαπαλί 30, ἐκείθεν δὲ μέχρις Ἀγλασολοῦκ 18. Ἀς μὴν παρίδῃ δὲ καὶ τὴν μεταξὺ Τουρμαπαλίου καὶ Γενίκιοι εὐρεθεῖσαν ἐπιγραφὴν, ἣν ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Προόδῳ» ἀρθ. 631, προσδιορίζουσαν τὴν μεταξὺ Ἐφέσου καὶ τοῦ σημείου τούτου ἀπόστασιν.

Α. Μ. Φ.

ΠΕΡΙ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ.

Πολὺς ἐπ' ἐσχάτων ἐγένετο καὶ εἰσέτι γίνεται λόγος περὶ Βουλγαρίας καὶ Βουλγάρων, αἱ δὲ ὑπερφίαλοι ἀξιώσεις τῶν Σλαυοφίλων, ὅσον ἀφορᾷ μάλιστα τὸ ζήτημα περὶ τῶν ὁρίων τῆς χώρας, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς διαφόρους ἀντιρρήσεις, δικαιοτάτας ὄντως· διὸ ἐνομίσαμεν καλὸν νὰ ἐκθέσωμεν τὴν ἱστορίαν τῶν Βουλγάρων.

Οἱ Βούλγαροι εἰσὶ καταγωγῆς σλαυϊκῆς· ὁρμήσαντες δ' ἐκ τοῦ Τύρα (Δνιέστερ) καὶ διαβάντες τὸν Ἰστρον (Δούναβιν) ὤκησαν τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἰμου.

Τὸ Βυζάντιον ἦν τότε κέντρον τοῦ διανοητικοῦ βίου τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ ἐκ τῶν Βυζαντινῶν παρέλαβον οἱ Βούλγαροι τὰ πρῶτα στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ· προήγοντο δ' ὅπωςδὴποτε καὶ ἐξευγενίζοντο, ἀλλ' ἡ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν εἰσβολῇ τῶν ὀρδῶν τοῦ Ἀσπαρούκ, φυλῆς μᾶλλον μογγολο-ταρικῆς, ἐπανεφέρεν αὐτοὺς εἰς τ' ἀρχαία ἦθη καὶ ἔθιμα.

Ἡ Βουλγαρία ἔσχε δύο περιόδους ἀνεξαρτήτου βίου. Καὶ ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τρεῖς καὶ ἡμυσιν αἰῶνας, ἀπὸ τοῦ 680 μέχρι τοῦ 1014, ὅτε ἡ χώρα προσηρτήθη εἰς τὸ Βυζάντιον, ἡ δὲ δευτέρα ἄρχεται ἐκ τῶν πεντήκοντα ἔτη μετὰ τὴν εἰς τὸ Βυζάντιον προσάρτησιν καὶ διατεῖ ὑπὲρ τὰς δύο ἑκατονταετηρίδας, ἀπὸ τοῦ 1185 μέχρι τοῦ 1398, ἕως τῆς κατακτῆσεως τῆς Βουλγαρίας ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν.

Ἡ πρώτη περίοδος εἶναι σειρὰ ἐκστρατει-

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛΑ Δ')

ῶν κατὰ τῆς βυζαντινῆς χώρας ἐπὶ σκοπῷ διερπαγῆς, ὁ δὲ Τέρβελλος, ὁ διάδοχος τοῦ Ἀσπαρούκ, εἶχε σκηνώσει πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (νεώτεροί τινες Βούλγαροι ἐνασμενίζονται ν' ἀποκαλῶσι ταύτην Τσαργράδ-Καίσαρούπολιν!!). Τότε Ἰουστινιανὸς ὁ Β' παρεχώρησεν αὐτοῖς τὴν Σαγορίαν καὶ ἄλλα τινὰ μέρη, ἅτινα ὅμως μετ' οὐ πολὺ ἀνέκτησαν οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες. Κυρίως δὲ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ὧμοῦ Κρούμου ἤρχισαν αἱ Βούλγαροι ὀργανιζόμενοι πολιτικῶς. Οὗτος τῶνδ' ἐστὶν ὁ ἀδιαλείπτως πολεμῶν πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς, ἡσχολήθη ἵνα ἀναδείξῃ τοὺς Βουλγάρους ἔθνος καὶ κατώρθωσε νὰ συναγάγῃ εἰς ἓν τοὺς διεσπαρμένους λαούς. Τῷ 809 ἐκυρίευσεν τὴν Σαρδίκαν ἢ Σρεδύτς (τὴν νῦν Σοφίαν), φρούριόν τι ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, τὴν Μεσημβρίαν καὶ τὴν Σαγορίαν, ὁ δὲ διάδοχός του Βόρρις ὅστις ἡσπασθὴ τὸν χριστιανισμόν, κατώρθωσε νὰ κατακτήσῃ δι' ἀλλεπαλλήλων πολέμων καὶ ἄλλα τινὰ μέρη.

Ἡ εἰς τὸν χριστιανισμόν προσέλευσις τῶν Βουλγάρων (864—865) ὀφείλεται εἰς τοὺς ἱερεῖς Κύριλλον καὶ Μεθόδιον, οὗς οἱ Βούλγαροι καὶ Σλαῦοι θεωροῦσι προστάτας ἀγίους καὶ οἵτινες συνέταξαν τὸ σλαυϊκὸν ἀλφάβητον καὶ μετέφρασαν τὴν ἱερὰν Γραφὴν καὶ τῆς λειτουργίας τὰ βιβλία. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ εἰς τὸν χριστιανισμόν προσέλευσις συνετέλεσεν εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ ἔθνους καὶ ἐξημέρωσε τὰ ἦθη.

Ὁ Βόρρις παρητήθη ὑπὲρ τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ τοῦ Βολδεμάρ, ἀλλ' ἐπειδὴ μετ' ὀλίγον εἶδεν ὅτι ἦν ἀνάξιος νὰ βασιλεύσῃ, τυφλώσας καθήρεσε καὶ ἀνηγόρευσε βασιλεῖα τὸν νεώτερον υἱόν του Συμεὼν, ὅστις ἐβασίλευσε 37 ἔτη καὶ ἀνεδείχθη ὁ ἄριστος τῶν ἡγεμόνων τῆς Βουλγαρίας, στερεώσας τὴν δύναμιν τοῦ κράτους χάρις εἰς τὰς παραχᾶς καὶ τοὺς ἐμφυλίους σπαραγμοὺς αἵτινες ἐπεκράτουν ἐν Σερβίᾳ καὶ Βυζαντίῳ. Οἱ Σλαῦοι ἱστορικοὶ διατείνονται ὅτι ὁ ἡγεμὼν οὗτος, ἕνεκεν τοῦ ἀναποφασίστου αὐτοῦ, δὲν ἐδυνήθη νὰ ἐπωφεληθῇ τὰς πολλὰς νί-